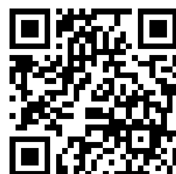
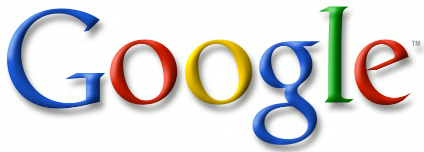

Evan:
geli:
en
von
den
Spin:
rocken

	Rar. 752	"Der Erst tractat"
4°	Res. Oecon. 37ⁿ	"Der 2. tractat"
	Rar. 990	"Der 3. tractat"
	Rar. 518	"Der 4. tractat"
4°	Inc.s.a. 1906	"Der /drit/ 5. tractat"
	Rar. 177	"Der /4./ 6. tractat"
	Rar. 1601	"Der 9. tractat"

Hain *6755.

GW VIII, Sp. 120 v. M.

Evangelien

Antwerpen c. 1520

Die euāgelien

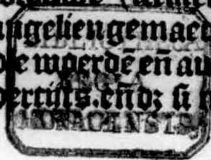
Vanden spinrocke metter glosen bescreuen ter eeren vanden vrouwen

¶ Hier beginnen deuāgelien vandē ſpinroc met
ter gloſen ter eeren vāden vrouwen beſcreuen

Veel liedē ſijnd huden ſdaechs die haer tael eñ
reden allegerē eñ autoriʒerē bid euāgeliē vā
dē ſpinrock die luttel weten wat ſe in heuet noch nz
geweeſt en hebben vandē inſetters ende vinders
Eñ dat meer is ſi allegerē ſe meer in ſpot in gecker
nie dā ſi doē met begeertē die ſi hebbē in de groote
ſubſtācie die ſi begripē in v̇mínderingē eñ v̇achte
ringe vanden vrouwē dwelc grote ſcāde is wāt ſi
niet en bekennē die grote edelheit d vrouwē eñ de
grote duecht die vā hē coēt Wāt om deſwille dz die
eerſte vrouwe in hoger plaetſen was gemaect. eñ
geſcapen daerō ſijn alle vrouwē edel van naturen
net huesch eñ vol leuēs licht vindend eñ ſoe ſubtijl
dat ſi bi na weté watter geſcíedē ſal bidē gemerkē
die ſi nemē vāden liedē voegelē beeſtē eñ ād dingē
alſoet bidē v̇uolge des boecs blikē ſal. Om dā dat
ongelijc eñ die ſpotternie te niete te doen eñ in con-
trarie vā dien die vrouwen te v̇heffen eñ haer euā
gelien te exalteren Soe heb ick die van ioncx haer
oetmoedich clerck eñ dienaer gheweeſt ben ter be-
gherten vā eenigen minē lieuen vriendinnē geſet
in geſcrift dit tractaet dat in hem begrijpt den text
vand euangelien vandē ſpinroc met een deel van
der gloſen eñ poſtillen daer op v̇claert bi eenigen
vroedē vrouwen der welker namen hier na bi ghe
¶ Die namē vāden vrouwē (ſcriften volgē ſellē
die den text vand euangelien gemaect hebben.
¶ Om te opēbaren die weerdē eñ autoriteitē vā
dē vrouwē vā hier voertijts. eñ dz ſi met allen oet

niet en ouarē die vrouwē ter tijt vā nv. eñ behou‑
dē ymmers daer af verſſche memorie eñ gedenke
niſſe So is te wetē hoe daer geweeſt zijn ſes matro‑
nē wijs eñ vroet om die voerſeide euangelien te le
ſen eñ te vtlegē daer af deerſte gehieten was vrou
yſengrijn vā eycke Die tweeſte vrouwe Franſku
re vā crock Die derde vrou Abonde vā dē rue Dye
vierde vrou Sibille vāden maraſch. Dye vijfſte
Somberde wel geraecte Eñ dye leſte vrou Berte
vāden horē Deſe ſes vrouwē waren ſo vroet ende
wijs in harer tijt al haddet gheweeſt ō dē blauwē
duuel te beſwerē oft te bindē op een cuſſen ſoe wa‑
ren ſijer abel ghenoech toe ende expart

¶ Wie dat was die eerſte vrouwe die deſe euange
lien voert ſtelde eñ hoe die meeſter van deſen boec
ke bedwongen wert dit te beſcriuen

¶ Na dat ic vinde in ſommige regiſteren. ſo warē
deſe euāgelien vōden in doude werelt. ten tijde als
regneerde die moghende coninc ſeraſtes die eerſte
werf die conſt vā nigromācien vāt welcke conſt hi
eens deels leerde der coninghinnen ſijnder hupſ‑
vrouwen ghehieten Harmoſodita welck daer of
maect een ſchoen beghin van deſen euangelien ſo
dat ſi nader hant vermenichfuldicht ſijn biden be‑
gripendē geeſtē vand vrouwē die ſindert geweeſt
ſijn na die gemercken die ſi genomen hebbē ſo in‑
der lucht ſo ind aerdē vā wijchlingē Eñ ſo en heeft
oijt ſindert niemant ghweeſt. dye ghepijnt hadde
die te beſcriuē Ja daer af ic ghewetē heb hoe wel
nochtan ſi niet en ſijn van miſterie Om dan te we
ten hoe ick mi aldus verſtout heb eñ vermeten die

te bescriuen Hoe is te weten hoe op eenē auont nae
den eten als ic my woude gaen vertreden. ende dē
tijt v̓driuen in die lange auonstonden tusscen ker/
misse eñ lichtmisse soe quā ick ten huyse vā eender
werder ouder ioncfrouwē in mijn gebuerte daer
ic gewoenlike plach te gaen clappen wāt dair veel
vanden gebueren te v̓gaderen plagen eñ comen.
spinnē eñ coutē vā genuechtē daer ic mi bi v̓maec
te Maer te desen mael so warē daer v̓gaedert dese
ses vrouwē die seer besich waren met diuerscen re
denē Eñ vā groter haest die si dick hadden haer re
den te seggen brachtē si malcād̓ so dat si alte hoepe
claptē. Ic die eens deels bescaemt viel dz ic hē soe o/
uer den hals quā trat wed̓ achterwaert orlof nemē
de om wed̓ van daer te gaen mer ter stont wert ick
wed̓ geroepen van hē eñ mitten slippen gehoudē
so dat ic mits diē eñ oec tharer beden onder hē ned̓
sadt biddēde hē dat si mi v̓gauen dat ic so stoutelick
ons̓ hē ned̓ sloech. ¶ Een vā hē diet woert voerde
voer hē allen seide mi dat ic hem met allen willecō
was badt dan iement ter werelt eñ hielden dat mi
god daer ghesent moest hebben ō hē te helpē op dz
stuck daer si mede besich waren gemerct dat ic on
derwilen vāden vrouwen gescreuē had tharer ee
ren mi biddende dat ick dat noch wed̓ doen woude
vā daer si onledich mede waren si of haer naecoe/
melingen soudēs mi lonē Dats dat ick doch bescri
uen woude die euāgelien vāden spinrock tot haer
eewige ghedenckenisse eñ bereitscapen van allen
de genē die na comē soudē Ic die in manierē besca/
met viel vā dz si mi prijsdē meide mi tontsculdigē.

mer ter stont wert ic vã hẽ mit talẽ so ouerwasscẽ
eñ omleit dat ic al bescaẽt den last vã desen ãuerdẽ
moest Int welc ofter ict in v̇sumet is dat wiltmen
hẽlicden doch aen tydẽ welcke so groten haest had
dẽ doc sijt mi op deden dat ic geẽ moepte en hadde
te v̇staen eñ so geringe te bescriuen den last by my
aengenomen sijnde dancten si mi allegad̉ ende na
men den dach eñ vie des and̉ daechs tsauens. nae
den eten daer wed̉ te sine ende belasten mi grotelic
dat ic papier inct. eñ pennen veel met mi brengen
soude want si grote dingen bestichten wouden.

¶ Die ordinancie van desen boecke ghestelt in ter-
minen bi vrou psengrine

¶ Des anderdaechs ter beteikender vren soe quã
ic daer. daer alrede die vi. vrouwẽ v̇gadert waren
eñ na mi wachten so aen haer ghelaet scheen Nae
dat si mijn plaetse gemaect hadden om tot minen
gemake te sitten horende eñ scriuende haer leerin-
ghen Soe seider een van hẽ douste geheeten vrou
psengrine orlof nemende aen haer ghesellscap om
te spreken Mijn herde lieue ghebueren eñ ghesel-
len hier gheroepen sijnde ghi siet eñ tis oeck open-
baer dat die mannen nv hẽ vorderen te scriuen eñ
te dichten dingen die smettelic sijn eñ nopende on-
ser sexen eere Hoe wel si eñ wi nochtans gemaect
sijn vã eenẽ meester eñ vã malcãder gedescẽdeert
Eñ als ic immer seggen moet soe sijn wi gecomen
vã veel hoger stat dan si eñ gemaect van reynder
materiẽ eñ claerd̉ dan si. Ald? waer mÿ auys and̉
correctiẽ vã v allẽ dat wi bid̉ hulpen vã desen onse
clerc maectẽ eẽ tractaet vã den capittelẽ die wi hou

dẽ willẽ vã tgene des bi onse grote moederẽ eñ ou
demoederẽ beuondẽ is geweest Te diẽ einde dattet
niet v̄getẽ en bliue eñ dattet comẽ mocht tẽ handẽ
vã den genẽ die na ōs comẽ sullẽ welc tractaet hou
dẽ sal die capittelẽ vã dẽ euãgeliẽ vã dẽ spinroc mit
ter glose. die zōmige wise eñ vroede matronẽ daer
toe geuoecht hebbẽ eñ noch doẽ sellen eñ om in die
materie te tredẽ ghi weet dattet sijn vi. werc dagen
in die weke eñ wi zijn onser vi. die dit begrepen heb-
bẽ eñ die vã ons ouds veel dingen gesien eñ gho-
ret hebbẽ vã dẽ oudẽ eñ oec vã den niewẽ testamẽ
te eñ veel goed eñ waarachtiger leren so ware tẽ slo
te mijns auijs dz wi en maẽdage v̄gadden ten huse
vã mar op plopaerde daer mẽ gewoen is de spini-
ge te houdẽ tsauōs ontrẽt vi. vren eñ daer sal op dz
tet v goet dunct een vã ons beginnẽ hair lesse eñ v̄
halẽ daer haer capittelẽ. ind' tegenwoerdicheit vã
alle den anderẽ die daer v̄gadert sullen wesen. om
die te houdẽ eñ te stellẽ in eewiger memorien. Die
ander spraken alghelijck dat vrou ysengrine wel
geseit hadde ende baden haer dat si doch dye eerste
lesen soude ende si souden dair alle wesen ende om
haer capittelen te bat te ghewarigen soe souden si
bidden sommigen vã noch anderen harẽ mede ge-
bueren oudt ende ionck. dat si dan daer oec comen
wouden Vrou ysengrine nam den last herde geer
ne ende kerende haer te mywaert badt my vrien-
delick dz ic doch haer secretariꝰ wesen woude eñ m̄
ghelijcs vandẽ anderẽ oec si soudẽs mi loonen vã
sommigẽ vã hẽ vã dẽ ioncstẽ tot mijnẽ kuere Des
ic haer dācte eñ seer wel daer afte vredẽ was.

❧ Die ordinancie vander eerster dachuaerdt van ysengrine eñ hoedanich si was.

❧ Des maendacchs omtrēt dē vij. ende viij. uren na dē auontmael so vergaderden die voerscreuen ses vrouwē alle die gebueren die ghewoenlijc waren te comen eñ meer ander die daer op ghenoodt waren om taenhorē dat misteriū. ende werck dat men daer doen soude.

❧ Vrou ysengrine quā daer vselscapt met vele vā harer kēnissen die alle mithē brachtē haer spinrockē vlas spillē stādaerdē haspelē. eñ wes si daer toe meer behoeuen mochte Eñ mettē corsten ghesept

het sceen een merct te wesen daer mē niet dā woer-
dē eñ redenen v̊ cost van cleinen effecten eñ waer-
den. Den stoel vā vrou pseggrine was geset ter een
re sidē wat hoger dan der andere stoel. eñ dē minē
daer neffens eñ voer mi een rōdeel daer op een lā-
pe om mi mede te lichtē eñ alle dand̊ hadden daer-
lichte te vrou psegrijn waert. die welcke begonste
te segghen in deser manieren Maer al eer ic begin
ne haer capittelen te scriuen so wil ic v̊tellen haren
staet eñ haren afcoemst Vrou psegrine was oudt
lxv. iaren oft daer omtrent. eñ hadde eē scoon wijf
gheweest in haren tijt. maer si was seer v̊rompē
si hadde dye oghen hol ende dien mont groot ende
wijdt si hadde ghehadt vijf mans. behaluen die si
hadde ghehadt ondertusschen Sy behalp haer in
haer oude daghen met ionghe kinderen op te hou-
den maer in haer ionckheit hielt si groote kinderen
op Sy was konstich in veel dinghen. Haer man
was ionck ghenoech daer om dat si sijnder seer ia-
loers was eñ haers dies menichwerue beclaech
de haren ghebueren

Hier beghinnen die capittelen van vrou psegri
nen euangelien opten maendach

Mijn lieue geburen eñ gesellscap daer en is niemāt
vā v hi en weet wel. dz ic locste mine mā meer nā
om sijn scoonheit dā om sijns goets wille. wāt het
was een scamel geselle Ic en hebs gisterē noch hu
den niet gesien voerwaer hy heeft grote neringhe
metten goede dz mijn and̊ mās besuert hebben. ic
gelouē dattet mi die doot in bringen sal Tot die pro
poeste seg ic voer mijn eerste capittel. also waer als

¶ Die ordinancie vander eerster dachuaerdt van ysengrine eñ hoedanich si was.

¶ Des maendacchs omtrēt dē vij. ende viij. vren na dē auontmael so vergaderden die voerscreuen ses vrouwē alle die gebueren die ghewoenlijc waren te comen eñ meer ander die daer op ghenoodt waren om taenhorē dat misteriū. ende werck datmen daer doen soude.

¶ Vrou ysengrine quā daer vgeselscapt met vele vā haerer kēnissen die alle mit hē brachtē haer spinrocken vlas spillē stādaerdē haspelē. eñ wes si daer toe meer be hoeuen mochte Eñ mettē coisten ghesept

het sceen een merct te wesen daermē niet dā woer dē eñ redenen v̉cost van cleinen effecten eñ waerden. Den stoel vā vrou ꝑsegrine was geset ter een re sidē wat hoger dander andere stoel. eñ dē minē daer neffens eñ voer mi een rōdeel daer op een lāpe om mi mede te lichtē eñ alle dand̉ hadden daensichte te vrou ꝑsegrijn waert. die welcke begonste te segghen in deser manieren Maer al eer ic beginne haer capittelen te scriuen so wil ic v̉tellen haren staet eñ haren afcoemst Vrou ꝑsegrine was oudt lxv. iaren oft daer omtrent. eñ hadde eē scoon wijf gheweest in haren tijt. maer si was seer v̉rompē si hadde dye oghen hol ende dien mont groot ende wijdt si hadde ghehadt vijf mans. behaluen die si hadde ghehadt ondertusschen Sy behalp haer in haer oude daghen met ionghe kinderen op te houden maer in haer ioncheit hielt si groote kinderen op Sy was konstich in veel dinghen. Haer man was ionck ghenoech daer om dat si sijnder seer ialoers was eñ haers dies menichweruen beclaechde haren ghebueren

¶ Hier beghinnen die capittelen van vrou ꝑsegrinen euangelien opten maendach

Mijn lieue geburen eñ gesellcap daer en is niemāt vā v hi en weet wel. dz ic locste mine mā meer nā om sijn scoonheit dā om sijns goets wille. wāt het was een scamel geselle Ic en hebs gisterē noch huden niet gesien voerwaer hy heeft grote neringhe metten goede dz mijn and̉ mās besuert hebben. ic gelouē dattet mi die doot in bringen sal Tot die proposte seg ic voer mijn eerste capittel. allso waer als

deuãgelie is Een man die onbehoirlikẽ ouerbrẽct
eñ ỏtcert ſijns wijfs goet ſondỏ harẽ danc eñ oerloſ
hi ſal dỏ redẽ af geuẽ voer god gelijc vã geſtole goet
(Gloſe) Op dat capittel ſeide een oudỏ matrone ge
hieten griele Voerwaer die mã die tegen dz capit-
tel doet is na ſijnre doot int vegeuier vã den quadẽ
mans vol bernende ſolfers. hi en heuet ghebetert
met penitẽcien in deſer werlt vã gaſthuys tot gaſt
huyſe

¶ Het tweede capittel

¶ Daer en is niet ſekerdỏ der ſeluer pinẽ dã die mã
die altijt cõtrarie valt ſijnen wiue in dat gene. datſi
raet of doen wilt ende wat ſi ſeit in dien hy daer te-
gens ſeit ſo is hy valſch ongetrou eñ meynhedich
(Gloſe) Voerwaer ſeide gõberde vanỏ graft van
die daer tegens daden heb ic ghesien veel miracu-
len. ia mijn ſtief vadỏ bracker ſijn been om/om dat
hi mijns moeders raet niet gheloouen en woude

¶ Het derde capittel

Een man die ſijn wijf ſlaet waerom dattet oeck is
en ſal nẽmermeer bede hebben an ons lieue vrou-
we ia ſijn wijfen ỏgeuet hẽ (Gloſe) Marope plo-
paerde ſeide op dat capittel dat die gene die zijn wijf
ſlaet doet alſo grote ſonde als of hi hẽſeluen bedỏuẽ
woude wãt na dz ic onſe prochiaẽ heb horẽ ſeggẽ
ſo en ſijnt maer een lijf ỏeenicht mettẽ houwelike
Een man die iet doet ſondỏ ſine (Het iiij. capittel.
wiue dat te kennẽ te geuẽ ic ſeg v alſo waer als de-
uangeli dz hi indỏ cõſciencie arger is dan een dief diet
wel ſoude deruen segghẽ (Gloſe) De oude matro-
nẽ hebben dz indỏ waerheit ỏcregen dz de kinderen
vã alſulkẽ huwelike in deſe werlt nẽmermeer rijc

wordenen sellen ¶ Het v. ca.

¶ Mijn vriendinnen ic seg v voerwaer dat geene verdriet oft wee des ghelijc en is als dat een man siine elders draecht dat men thuys wel behoeuen soude bisonder dat goet dat van sinen wiue comt (Glosa. Voerwaer seyde daer een oude ghehieten Florette die swarte die ghene die sijn houwelic breket in ouerspel is min tachten dan een iode of sarasijn want hi is meyneedich ¶ Het vi. ca.

Die wil weten den naem van sine toecomende man sal voer zijn dore spannen den eersten draet die si vanden da gesponnen sal en allulken name als hebben sal die ierste man die daer voerbi liden sal so sal haer man oec hebben (Glose) Met dien woerde so hief haer op een vanden geselscape ghehieten geffrine ians de blau wijf en seide dat si dat geproeft had. en dattet haer so gebuert was des si die vre vermaledide van allulke gemoet van ene man die alle verwe en scoenheit verloren had en so is hi so cracken huysman dat hi anders niet en weet dan slapen ¶ Het vij. capittel

Als een vrou kint draecht en men weten wil weder si een sone draecht oft een dochter so salmen op haer hoeft wat souts leggen als si slaept dats sijs niet en weet en den name die si eerst noemt na dz si ontspringet Ist een man so salt een soen sijn. en ist een vrou so salt een dochter sijn (Glose) Dat selfde gebuerde mi doen ic droech lizen vroech rype mijn dochtere Doen seide gricle vanden solder leerde mi mijn grote moeder. dye seer out en wijs was ¶ Het viij. capittel

Men en sal genen iongen meiskens teten geuen: die hoefden van hazen op dat sijs niet en gedencken als si ge

hu wet sijn sonderlinge als si kint dragen want haer kinder souden gesplitte lippen hebben (Glose) Margotte seide daer op dat gebuerde noch cortelinghe een mijre nichten wātom dat si gegetē had thoeft vā eenē haze so bracht haer dochter dair si af groot ginc iiij. lippen ter werelt ¶ Het ix. capittel

Men en soude genen iongē mensscens laten etē de hoefdē vā scapē of vā hane kāmē oft alen op dat si niet en vallē in sinte lup9 ongemack (Glose) Voerwaer seide beele mitten tutē dat is een groot hinder. wātom des wil datter mijn moeder adt soe heb icker drie litteikē af behoudē die mi nēmermeer vergaen en sellē. Teerste dz ick dicwil op mineu rugghe val Tweeste dat ic mi gaerne stote Tderde dat ick hepmelic gebreck lide ¶ Het x. capittel

Ic sweer u ghelijc de ewāgelie als een mensken vā costumen gaerne eedt ghesodē melck in die panne of wt aerdē potten dattet reghent als si de bruyt is en̄ si crijcht gaerne eenen ongenuechlikē mā ende haer ghebuert gaerne dat si dicwilen becladt gaet en̄ onberept (Glose) Vrou abonde seide die reghel en liecht nēmermeer alst wel scheen op mijn bruyloft daer uwer doch vele waren ¶ Het xi. ca.

Also waer als de euāgelie is als eē man gaet slapē bi sijn wijf oft lief mit vulen of stinckēde voeten en̄ hi een sone wint die sone sal hebbē eene stinckēde adem en̄ ist een dochter. so sal si achter eenē quadē adem hebben (Glose) Marote plopaerts seid op dat capittel dattet also gebeurde haer nichten wāt waer se ghinc altoes roecmen se van achter

Also waer als de euāgelie ¶ Het. xij. capittele

seg ic v als een iōcknecht.en eē ionc meisen tsamē
vgaderē beide maecht sijnde dz eerste kint dz si cri-
ghen is gaern sot (Glose) Geerte die nauwe sey de
daer op dattet waer geuiel van haer dochter die si
huwede aenden verken sweend si moeste hē wisē
hoe si doē souden eñ haer eerste kint is pupi sot
Mijn gebuerenen eñ gesellinnen ic ¶ Het xiij.ca.
seg v voerwaer als een kint eerst geboren is ist dz
mē hē tetē geeft vā een gebradē appel eert de borst
suget so en salt nēmermeer aen die tafel ōmanierli
kē eten noch drincken eñ het sals te seger sijn in sijn
werken eñ int sprekē ond de vrouwen (Glose) ma
roie morelle seide op diē text. Alst nieu geboren kīt
heeft eē cleij dermkē tottē hoefde toe so ist lāclinich
eñ heeft een soetē adē een goede stēme eñ graceli-
ke sprake ¶ Het xiiij.capit.
Ic vseker v also waer als dewangelie. dat om den
kinderen te hebbē gecrolt haer terstōt als si geborē
sijn so salmē haer hoeft wasscen met wittē wijn eñ
datmē in haer bat doe rāckē vādē wittē wijngar-
de (Glose). Vrou hermofride seyde daer op. so wie
dede dragen twe scone blancke zwaerden aen elke
side vā eene iongē kinde eer mēt kersten dede. dat
dat kint sijn leefdaghe scoen eñ koen wesen soude.
eñ ond dedel wel ghesien ¶ Het xv.capittele
Nu hoert eñ vstaet wel allegad ic waerschu v dat
mē geē mes oft snypēde wapē wt treckē en sal voer
vrouwen met grotē bukē mē en gae voir alle wer
kē eñ raecse daer mede sinuerliken te dien eñ de dz si
te vrijer si eñ dat haer vrucht te koenre bliue
Glose) Pernette buette seide daer op om deswille

dat haer moed' dat niet en dede doe si vā haer groot
ginc So hadde si opt bloode geweest eñ noch was
da tsi niet alleen sond' māš geselscap en dorste slae-
pen ¶ Het xvi. capittele.
Ic segge voerwaer also waer als deuāgelie vādē
spinroc dat die ionghe meissens nēme rincer en be
horē teren om die leste criecke mz harē vrijers wāt
het valt dicwijl dat die gene dien die leste kerze ghe
beurt blijft alď laeft te huwen (Glose. Vrou sibille
vāden marasce seide daer dat die ionge meissens
niet en souden clappen met haren vriers want het
valt dicwilen dat die mans bispelen hebbē. eñ dye
vrouwen niet ¶ Het xvij. capittele
Noch seg ic v: god eñ die redenen verbiedē al daer
eenige ioncfrouwē sijn dye beurucht sijn te sprekē
oft v̈halen vā eenigherlei dingen die niet en sijn te
crigen. want dye vrucht haers lichaems mochtes
misquaē hebben (Glose) Vrou abonde vādē houe
ne seide daer op dat quaet waer die vrouwen. dye
kint drogē te worpē met kerzen ofe besien of roden
wpne want tkint souder een tepken af bringhen.

¶ Het achtiende capittel

Weet voerwaer dz een man die hē ontgaet. in sijn
huwelijck nyet waerdich en is tot eenigher digni-
teit gecoren te werden eñ al waert dz hē zij wijf vā
den geliken dade hi waer een sake vā harer beider
quaet eñ si soude met rechte quijt gewesen werdē.
Glo. Vrou pseret de corte seide geenē āderen vrou
wē en v̈selle die doe dū maendagē misse singē vā
sinte anoye Ic segge v certeÿ dz die vrouwen van
parijs also haer māš ond'houdē ¶ Het xix. ca

Alsmen eē kint doopt ist een knechtkē ende het .ij. peteren heeft so en salt niet meer wijfs hebbē dā eē Eñ ist een meysken eñ het ij. petē heeft so sal si niet meer mans hebbē dan eenen. (Glose) Voerwaer seide Ampulline stuckette Ick mach wel vermaledien dye vre datter willeken mijn man opt so veele hadde want hi heeft die bi wijfs. sonder die ghene die ic niet en weet

Het xx. capittel

Alsmen die iōge kinderen siet opte stratē mz speerkens eñ wimpels riden eñ stridē dz is eē gewarich teikē vā orlogē eñ tweedrachticheit indē lande toe comende (Glose) Pierine huyle cotte seide daer op als die kinderē dragen banieren eñ crucē dz is een teiken van sterften

Het xxi. ca.

Wilt een vrou weten oft haer man wt slaept so sie ende wachte oft hi een volle mane laet voerbi lidē sonder haer te naken voerwaer yst also soe en yst gheen wonder al heuet si quaet vermoeden (Glose) Dese euāgelie is waer. want tis meer dan twee maenscijnen geleden dat ian ploypaert mijne man noch dit noch dat en dede. eñ bē nochtā wijfs genoch om hē te vdūwē

Het xxij. ca.

Men sal geen vrouwen grof gaende teten geuen hoefden van visscen op dat si dair op niet en peisen eñ haer kint geenen hogen mont en bringhe. Glose Perette fayots seide dz si veel kinderen gehoudē hadde die dē nase veel langer hadden dā costumelic is

Het xxiij. capittel.

Ist dat een man sijn wijf smijt of mette voet stoot als si kint draecht si sal so veel te swaerō arbeit hebben eñ dicwil steruen sy er om. Glose. Vrou har-

mofrode seide dat daer tegens gheen remedien en waren anders dan datmen de scoen moeste hebben dye hi aen hadde als hi dat dede ende soe salsy lichtelijck ghenesen ¶ Het xxiiij. capittel

Ist dat yemant een kint ouerscrijt soe en salt nemmermeer wassen ten si datmen ouerscrijdt weder om. (Glose) Voerwaer seide sibille daer af comen dese cleyn manekens ende wurkens ¶ Het xxv. ca

Ist dat eenre vrouwen oft meyssen haer cousse ontbint opter straten ende si haren coussen bant verliest dats een teyken dat haer man of vryer haer niet getrouwen is. (Glose) Ouermits desen soe hielt daer eene stille ghehieten Transsie die .lxvij. iaer oudt was. ende seide dat dat waer was want sindert dinxdach dat ic mine cousebant verloes opt strate so en sach ic mine vrijere blide ¶ Het xxvi. capit

Ten eynde van minen capittelen so segic v als een vrou een quade borst heeft soe en derf sy anders nyet doen dan dat haer man daer om drie ringen make met sinen vinger (Glose) Sandrine laengereet seit datmen verstaen soude dese drie ringen behoren gemaect te worden beneden den buycke onder die gordel stadt

¶ Mitdts dier conclusien begosten alle die daer saten te lachen ende priesen seer hoochlijck vrou ysengrine dat sy haer ewangelien soe wel achteruolghet had ende ghedeilt in xxvi. articulen ende geloefden dat sise souden onthouden om voert te kundigen anderen dye te dyer lessen nyet gheweest en hadden

Ick haecte seer nae deynde want mijn papier ende keersen ghebraken ende den slaep verwan mij want het bijna middernacht was. ende so woudick nemen orlof

maer sy baden mi dat icker een kiesen soude tegen des ander daghes die dā lesen soude haer euāgeliē Eñ soe vielen si bi een ende kosen eendrachteliken een ioncfrouwe gheheeten Transselyne die croeck die welck den last aen nam inp seere biddende dat ick haer in dien stuck oeck dienen woude.

¶ Dit euāgelium ghelesen bi vrouwe Transselyne der croeck opten disendach

¶ Hier volget tvervolch vā den euāgelien ghelesen bi vrou Trāsselinē de croec disendaechs

Des dysendaechs tsavents omtrent vijf vren

begonsten hem daer te vergaderen dye vrouwen out ende ionc van allen canten . want sy haddent alreede berept tghene dat des maenendaghes ge daen was ende datmen des dizendaechs wedere doen soude by vrou transeline dye wel vernaemt was wāt si was edelachtich out lx. iaerē lanc ende mager Si hadde in haer ionchept gewoent mz eēd edelrō vrouwen dye eens deels nigromancie wiste eñ waer seggen daer bi si veel wōchlingen leerde daer si nad hant bi verheuen was. Maer om des wil datsi eens mit ven? gespot had opten ketel vā der minnen so en hielt si nie sinderdt op ven? te dienen met harē ondersaten Eñ in haer oude dagen had si haer geslagen aen den prochiaen vandē dor pe die nacht eñ dach haer biechte hoorde . eñ daer ō hadden die gebueren haer in groter waerden Vrou Transselijn gecomen sijnde vraechde si mij oft ic bereet was om te scriuen eñ begonst aldus

¶ Het eerste capittele

Hoort mijn goede gebueren eñ gesellen Ic bid v dat ghi swigen wilt also waer als deuāgeli segic v als een vrou wil wesen wel gemint vā haren man oft lieue datsi hē teten geue catten crupt . Glose . Dat is waer seide berthe de brune wāt dat dedic minen man eñ ick maecter hē een salaet af maer die liefde en duerde mer vi. weken eñ also mepn ic datt z dit wil vnieut moet sijn

¶ Het ij. capittel

Ic seg v dit gerrighen konde warachtich mandragora eñ lept in een wit cleet eñ boet hē seluen twe werven daechs tetē eñ te drinckē al ist dat hijs niet

en etet noch en drinct die soude in couten tiden rijck worde (Glose) Voerwaer seide ianne wastelucre me seit dat alexius vanden houe also rijc werde is Ic seg u voerwaer als de wagelie als een op sinen wech gemoet eenen hase dat is een quaet teike en om dz perikel te scuwe so sal he een driewerf om keren va daer hi comt en da is hi uten perikel (Glo. Mits die so hief haer op maroie brante en seide dz tet waer was wat hair stiefvad brac zij been va ee ne paerde na dz hi eene hase gemoete Mer die een wolf of een hert oft beer gemoet dz is ee goet teiken

Het vierde capittel

Nopt wijs ma en sat op eene esel ter eere va onsen heere dier op sadt wat alsmen vanden esel valt soe seit hi berst mer die vaden paerde valt so seitet sta op (Glose) Op dat artikel arguerden si want ons vrouwe op eenen esel sadt. doen si in egipten vloet nochtan so en ghebuerde haer gheen quaet. Daer op antwoerde vrou sibille vand graft. datter ons lieue here noch niet op geseten en hadde. Daer op so repliceerde een oude quene geheete perette don trou datse onsen here hadde op hare scoot Hier om ghe rees groot gescille ond die ghene die daer saten also dz deene haer hielt aende text vand euagelien en dander aen die glose. En so lude riepe si datme en hoerde noch en sach noch en v stont So stont op vrou psegrine en dede so vele dat sise stilde

Het v. capittel

Maer om alle twist te vellen so seg ick u die spinen roester opt vier set sond pet daer op te leggen dz die out wert en verropen (Glose) Seyde een vanden

spinnersen gheheeten p[illegible]ate metten langen noese die gaet slapen. eñ sinen stoel niet en versedt. daer hi hē op ontcoust heeft. die is in sorgen datten dien nacht die mare riden sal ¶ Het vi. capit.

Die tsavons sinen stoel oft treeft mettē voetē laet opwaert staen also langhe sidt die duvel scardelinghe opt huys (Glose) Ysoree temperine seyde dat haer grote moeder seyde datter soe veel gheelder duuelen op elcken voet sitten als daer voeten sijn

¶ Het seuenste capittel.

Ic vseker v wāneer die extrē scaterē op huys voer die noen eñ mēse vā voer siet dat is een teiken van goeď nieuaren toecomēde mer alst naď noen ghebuert eñ mēse vā achtē siet daer volcht altijt quaet na mer ist datter die mussē op garren oft haer nesten makē dats een teiken van goedē weder (Glose) Geertrut dobbel seide als een oyuaer sine nest maect op yemans schoirsteen dat is een teikē dz die meester vāden huse lange leuen sal eñ rijc worden Als een sijn oren tuten soe weet voer ¶ Het viij ca

waer ist die rechter oer so sellēt goede dinghen sijn mer ist de slincker dat beteikent quade dingē (Glo) Ysabel vanď rooder kāmen seide daer op als eene sijn nase iuecket dz is eē teikē vā rode wijñ te drinkē oft geuesten te rieken ¶ Het ix. capittel.

Wāneer die erwetē of wermoes siedet alst vāden vier geset is soe weet voerwaer dz in dz huys geen touerie en is (Glose) Perette saen gecleet seide dat die maren geen dinc meer en ontsien in een huys. dan een pot die vāden viere siedt ¶ Het x. capit.

Nu hoort alle eñ v̄staet wel dit capittel. die sorghe

heuet dat die mare tsinē bedde comen sal die sal ne-
men een eyken berdeken eñ leggent voer dat vier
yst dat si daer comt eñ op yement sidt si en sal van
daer niet kounen gheraken ten sal schoen dach we
sen eñ dat is gheproeft (Glose Jannette saen ghe-
reet seide dat si dat eens vergat maer als si slapen
was so taste si wattet wesen mocht eñ bauant dat
tet was een rou dinc met saechten hare ❧ Het xi. c
Die des saterdaechs laette volspinnene vlas dat
opten spinrocis dē draet die sinaendaechs daer af-
gesponnē is en sal nēmermeer goet zijn noch bleikē
Glose. Marope de blau seide om dat die vrouwen
in duytslāt vlas op harē spinroc latē so en is haer
lakē nēmermeer wit eñ dz blijct aen die hemdē die
de mās vā daer brengen ❧ Het. xij. capittele.
Die hem wacht sinen aerste veegen mz crude oft
bladeren of ander groen opt aerden gewassen en
sal nēmermeer pijn hebben in zijn lenden of lanckē
Glose. Piate de groue seide daer op die dat onder
houten sal nēmermeer dē hoestsweer hebben mer
sal in die stede vā dien het hemde verguldt dicwils
hebben ❧ Het xiij. capittel.
Die niet en werpt noch en laet werpen de beenrē
int vier alst vleesch af gegetē is. en sal nēmermeer
tansweer hebbē ter eeren van sinte laureis. Glose
Marotte swartgat seide dat in die stede vā dien de
honden daer om vochten ❧ Het xiiij capittel
Die geen ghelt in sijn borse en heeft wacht hem dz
hi die niewe mane niet en besiet. oft anders soe en sal
hi geen ghelt hebben also lāge als die mane sal due
ren Glose Robinette swartsnede seide op dz capit-

tel die de niewe maen ghewaer wort als si wasset. met volder borsen die sal die mane groeten. eñ oetmoedelick toe neighen soe sal sijn ghelt dat maenscijn wassen eñ vermeerderen ¶ Het xv. ca.

Die een clauerblat met vier blads vint die salt met waerden houden. eñ hi sal zijn leuen lanc geluckich eñ rijc wesen (Glose) Sybille de rope seide hier op. Ist dat een mā treet bloots voets op eē cleuerblat met vier blads die en sal niet missen hi en sal de wit te cortse hebben eñ ist een vrou so sal haer man achter wt slaen ¶ Het xvi. capit.

Als eē op sinē tabbaert vint eē copspinne. dats eē teiken dz hi diē dach geluckich wesen sal. Des gheliјcs die vint een hoefyser oft een stuc daer af die sal goede auentuer hebbē (Glose). Doen hief haer op Frāskine saechthoot als mē smergēs voerden inbite vint gelt op de aerde dats ongeluc op dat' geen hout onder en is ¶ Het xvij. capit.

Die een exteroge wrijft op sint ians auōt mz vlier bladeren eñ steect de bladerē int aerde. so veer als die rotten so verre sal die exteroge v̄drogen. Glose. Ysabeel vanden couter seide daer op dattet betere ware die exteroge gewreuen met eenen crude dat melc in heeft ¶ Het xviij. capit

Als eē mā vīt opt sine eē swarm byen in sijn boomē dat is eē quaet teikē tē si dat hijse hāt ghift met een stuc ghelts. Glose. Vrou gorghette seide dair op eē die de bien ād'ers nae hē naeme en souden hē nemmermeer goet doen ¶ Het xix. capittele

Die op sinte vincents dach die boemen van sinen houe bint met eenen stroobant sal dat iaer veel co-

rēs hebbē. Glose. Emmekē de becladde seide daer op die sinē boē optē grotē vastenauōt snoepde die en sullē binnē iaers geen rupzemē oft wormē hebben ¶ Het xx. ca. (Die sijn vrijster hātgift optē iaers dach mit messē die minne sal v̀couwē (Glo. Colette vādē kerue seide dair op die sijn vrijtster hātgift mz spellē mit grotē hoefdē de mine wordes te heet eñ te gheducrigher ¶ Het xxi. capittele

Die vrij riden mach negenwerf eenē beer. sonder op houwē die is v̀sekert vā ix. paer siecten (Glose) Daer op seide een oude tandelose dat si dat wel geloefde maer si meende vā der siecten daer men achterwaert af valt opten rugge ¶ Het xxij. ca.

Wāneer als ghi siet eē katte sittē opter vensterē in die sonne die den eers lecteñ haren poot ouer hair ooren niet en strijct sonď twifele dien dach en sal 't nz liden sonď reghene (Glose) Mits dien hief haer op vrou calotte eñ seide dz aen dat geen faute en was. wāt noch lagē haer clederē in die weyckupp eñ en dorste niet wasscen ō dat haer catte niet op en hielt haren aerste lecken ¶ Het xxiij. ca

Die mettē vinger oft met enē stoc in dasscen scrijft oft mettē vier speelt dat is een teyken dat hi in sijn bedde ghepist heeft of pissen sal (Glose). Peronne die onstekene seide die sinen wiue dz vier siet deckē voer sijn scenen sal alle die nacht ronken. eñ ist een ionc meissen noch te huwen so en sal si vā dien iare noch geene man crigen ¶ Het xxiiij. ca.

Die anxt heeft dat sijn hont vā eenē v̀woeden hōdē gebeten mochte worden. die doe sinen hont etē eñ drinckē doer eenē treeft so is hi dien dach daer af

behoed(Glo. Willem tyne mettē bult seide daer op
die zÿ catte of hinne thuys behoudē wilt dz si nz we
en lopē die drapse die weruē om dē hals eñ wriue
harē aers daer tegēs diē muer vanđ scouwē so bli
uet si ewelikē thuys ¶ Het slot vā deser dachuaert

Om deser euāgeliē wille begonstē si al te lachē dz
si haer spinnē lietē eñ presen vrou trāselinē seer vā
dē beleide vā harer euāgeliē eñ danctē mede vanđ
doctoressē eñ vroede vrouwē die dē text gheglosseert
haddē Ic die bi na moede was eñ gedacht te slapē
begōste mi te heffen mer noch woude ick ierst sien
wie des anderdaechs lesen soude eñ so kosen si alle
ghemeine vrou abonde vandē ouene.

¶ Het veruolch vander euangelien des woensdaghes tsauons ghelesen bi vrou abonde

Des woensdacchs auons ter gewoenliker ure. so vergadden die vrouwen alle so si plagen. ende daer na quam vrou abonde ende begonst hair euangelien wt te leggen mer ten eersten is te weten hoe dese vrou abonde in haren iongen dagen de goede gesellen gheriesde met eenen tsmaels mer daer nae hielt si herberge te brugge voer die cooplude int gros. den wijn ende die goede morselen die si dicwil gegeten had haddense gemaect so vet dat si bi na so ront was als lanc ende metten coirsten geseit si hadde in haer een groot deel van den vij. consten. want si had te parijs ter scolen gelegen vij. iaer van daer si menige diepe konst gebrachthadde. Als si dan geseten was ende stille doen sitten begonste si haer theme aldus in deser manieren

¶ Het eerste capittel.

Ick verseker v voer mijn eerste capittel so wie dat pisset tussen twe huysen of tegens die sonne dat die daer af criget die twerne op die oge of rope ogen. (Glose) Beatrijs flabaude seide daer op dat si meynde dat die siecten quamen van te vele hebben ghedroncken wt der fonteynen der minnen

¶ Het tweede capittel

Die tsledercy scuwen wil in sijn hoeft ende in die lenden die wacht hem van catten hoefden oft vleesch te eten ende van beren (Glose). Geerte corthiele seide ter stont daer op dat daer tegen goet waer te slapen op ten rugge den vrouwen ende den mans anders.

¶ Tderde capittel

Die tegens eenen kercmuer pist oft opt kerchof

tes wonđ dat hi vanđ popelcien niet gheraecket en
wort eer hi sterft tē minsten sal hi tgraucel crighē
Glose) Voerwaer seide Jacomine galopse die den
prochiaen lāge gediēt had Dic opt kerchof pist oft
sijn gheuoech doet het wiwater dat hy des sonda-
ghes neemt en sal hem die weke gheen stade doen
tegens den donder ❡ Het iiij.capit
Vernaem een vrou eene wolf haer volghende soe
soude si ter stont haer gordel late slepē eñ segghen
Wacht v wolf dat v die moeđ gods nieten slae eñ
terstōt sal hi wech lopen als vuaert(Glose) Janne
die wilde seide daer op waert dat een den wolf sac-
ghe eer hi hē saghe· soe en dorste dye mensche daer
af niet gruwelen of vuaret wesen dat hem eenich
quaet vā dienseluen wolf ghescieden sal.

❡ Het v.capittel

Als een raue comt roepen opten scoersteen oft opt
huys daer die meestere of vrou sieck leit dat es een
teiken dat die siecke vā dier sietē steruen sal(Glo.
Mechtel tsweuers seide daer op als daer op comē
scaterē die exteren dats een teikē dat die sieke ghe-
nesen sal ❡ Het vi.capittel
Als die wint is noert zuden so soudē dye wise vrou
wē afsniden eē eyndekē vā harē iōgē caluer rech-
ter oore eñ werpē dat tegen den wint.op datz calf
wassen eñ dyen mocht(Glose)maroie die vbrāde
seyde ick meen voerwaer.die sinte bertelmeeusen
geloefde sijn rechter oere dattet oec dien soude

❡ Het vij.capittel

Gebueren ic wil v nv seggen dat meeste secreet dz
ick nv in sauopen leerde.als een tēpeest rijst in die

lucht so suldi een vier ter stōt makē vā vier eycken stockē cruyswijs ondˀ de wint eñ makendˀ eē cruys op eñ het onwedˀ sal ter stont ter siden keeren. eñ v goet niet geraken (Glose) Baudine haēnoese seide dat in sauopen met alle wijse vrouwē sijn wāt om scoen oft leelic wedˀ te maken. daer af sijnse groote meesterssen

¶ Het viij. capittel

Als die enden het onwedˀ in die lucht gheuoelen ist dat se quelē eñ vliegē opt wat dats een teiken datt regenen sal tempeest mer swigen si so duchtē si dōder (Glose. Mabelie die genuechlike seide hier op. Als die swanen oft gansen hē seiuen bayen of wasschen int water so sal dien seluen dach reghenen

¶ Het ix. capittel

Alsmen die honden hoert hulen soe behoortmen de ooren te stoppen wāt si bringē quade tijnge maer die paerdē behoortmen te horen neyen eñ roepen Glose). Marion berquette seyde daer op. Alsmen die woluen hoert hulen. so soude eē hē seluē stellen in goedē stade wāt het is een teiken vā groter pestilencien toecomende bi orloge oft dieren tijt

¶ Het x. capittel

Als die woluen haer acs comē halē bi die steden of inden dorpen dats een teiken vā dierē tide (Glose. Janne bagette seide daer op wanneer herten hinden oft enden comen weyen bi de dorpen of husen dat is een teiken van vollen iare

¶ Het xi. capittel.

Jck segge v voerwaer dat die gene dye als hi dobbelt eñ mettē rugge ter manen sit en sal sondˀ vlies niet op staen. Glose. Vrouwe metken motter bul

te ſeide daer op Die ghene die des daechs winnen wil met taerlingen die, moet die contrarie doen.

¶ Het xij. capittel

Ic ſegghe v mijn ghebueren alſmen wit laken leit in een bedde ſoe ruſt den enghel daer op. totter tijt toe datmer op wijſt of anders doet .(Gloſe)

Marope vuylgat ſeyde daer op. alſo ſaen als dye ynghel van daer ſceydt ſo comter die duuel in die dicwil groote tempeeſt maect tuſſcen man eñ wijf

¶ Het xiij. capittel

Die des ſondaechs onder die hoechmiſſe dwiwater neemt van dier weken en mach hem die duuel niet tempteren noch op vij. voeten na ghenaken. (Gloſe) Geerte die onghemaecte ſeide daer op die des ſondaechs twiwater niet en neemt dien mach de duuel nacht eñ dach ontſienlick op die ſcouderẽ ſittẽ eñ dies van des prieſters hant niet en neemt. ſo en heuet cracht noch macht.

¶ Het xiiij. capittel.

Die gene die dicwil benedidet die ſonne die mane. eñ ſterren ſijn goet ſal dubbeleren eñ vermenichfuldigen (Gloſe) Jozine ſaen ghereet ſeide die tſpinẽ ſlape gaẽ groet die viſch ſterre. die en ſal geẽ kiekene vlieſẽ eñ ſi ſullẽ vermenichfuldighẽ

¶ Het xv. capittel.

Die des merghens tſpnen opſtane voer hem een cruys maket ende ſijn handen waſſchet eer dat hy wt den huyſe gaet ſo en ſal hẽ die duuel van diẽ dage niet moghen ſcaden oft hinderen eñ iſt ſake dat hijs oec niet en doet ſo en ſal ſinen arbeit niet dyen wat hi oec doet want et waer beuonden is. (Gloſe) Daer op ſeyde geſſrine Die ſijn benedicite niet en

sept ouer sijn maeltijt daer sidt die duuel onsienlijc
aen die tafel ende etende drinct ¶ Het xvi. c.
Wāneer eē vrou enich dinc draecht ter mert wart
heeft si dē raet dat si ermergens harē rechterē voet
eerst scoept so sal si wel vcopē (Glose Vrou vroech
ryp seide dattet haer dicwijl ghebuert was
Als een vrou smergēs in harē stal gaet die koepen
melcken en seit si niet god hoedt v eñ sinte brye. soe
smitē coepen garne achter wt of breken den pot of
stortē tmelc (Glose) mits dien hief haer op eē oude
quene eñ seide. alst claf niet etē een wil noch metten
vinger noch andˢ dats eē teikē dat de stper dict wā
geen liefde totter moedˢ en hadt ¶ Het xviij. cap
Ist datmē de wolf sijn lam niet toe en scicket wt dē
grotē houen daer veel scapē wt gaē nae diē dat die
tiendclāmers betaelt zijn so salt die wolf selue nemē
hoe nauwe dz mē wacht (Glose Emmekē vā den
stroo seide daer op ist datmē die wolf niet en biet eē
lam in die eere vā dē lam gods so sullendˢ binnē diē
iare veel siec worden ¶ Het xix. capittel
Die saterdaechs naednoenē wermoes pluct ō tson-
daechs te etē die crijget gaerne die stupē dair mē ach
ter rugge af valt (Glose. Jāne corthiele seide dztet
haer eēs gebuerde in haer ioncheit met eē ionc me
dicijn gen alse daer af soetelic ¶ Het xx. capit.
Als een man bereet is te paerde te scriden soe en sal
hi sijn swaert niet nemē van sijns wijfs hant noch
geen andˢ harnas wāt had hijs te doen het soud hē
hinderē. Glose. Engel groenader seide dattet ha-
ren mā eens gebuerde wāt op eenē nacht daer hy

creed sach hi wat quaets eñ hi en kõde zӱ mes nz we treckẽ ¶ Het xxi. ca. Die tegẽ die son pist die werdt graueelachtich. Glose. Aechtde rope seide ic meen dattet graueel coẽt vã onclarẽ wӱn of ãderẽ drãck te drincken eñ alõ meest van riden sonder zadele.

¶ Die conclusie van deser dachuaert

Met desen liet vrou abonde werc wãt si niet meer gesproken en konste vãden geruste der spinstersẽ Eñ daer na als si gestilt waren dãctẽ si vrou abon de vã harẽ leerẽ eñ gheloefdense wel tonthouwen Mer al eer si scheiden kosen si vrou sibille vanden marassche om tsanderdaechs ter gewoẽliker vrẽ te lesen. Die wӱle dat si dus besich waren soe nam ick mӱn reescap ende pӱnde mi slapen.

DEs donredaechs tusscen vi.eñ vij vrē naden auōtmale so vgadden hē de voerscreuen matronē met noch veel andˀ dier niet geweest en hadděom te hoiē vrou sibillen euangelie Dese vrou si bille was vā haer oude moedˀ gecomē wt sauoien vādˀ plaets diemen vaudops hiet vā daer dpē vau dopsen eerst quamē vā welcker kōst si veel ōthou den had si was out lvij.iaren magher eñ lanc. In wat vgaderingen datse quā had si ghaerne tdlaet ste woert eñ so was si oec een voertstelster waer ō so waren daer veel meer vrouwē gecomē om hair te hooiē. Gheseten sijnde begonstē si haer theme aldus

Het eerste capittel

Die wil dat sijn kindˀ niet bloede en werdē so sal de vadˀ als si gedoept sijn hē een sweert in die hant ge uen eñ so selense koen sijn haer leuen lanc. Glose. Vrou vandē maracssh haer suster die bi eenē prie ster daer ouer deuāgelie liet lesen vandē drie conin gen oft gebet vā kaerle de groote soe soudet tkint koen eñ victorioes wesen

Het ij.capittel

Als twee ionghe lieden een knecht eñ een meissen tsamen een kint heffen so sal die priester tusscen hē beide staen wāt gebeurdet dat siˀ namaels malcāderē te houwelic namē nēmermeer soudˀ vrede tus scen hem beiden zijn. Glose. Een oude quene seyde daer op dattet waer was eñ noch meer waert dat se kindˀ cregen si soudē alle quade sijn doē

Het iij.capittel

Die vleeschelic sijn gheuader bekent wetende. en mach nēmermeer in hemelrijcke een si dat dat kint al willens daer voer penitencie doe eerst voer sijn

pete eñ na voer sinen vad̕ (Glose) Cristine die wil
de seide dair op Die sijn gheuad̕ te houwelic neemt
also dicke als si v̓gaderen so dond̕tet gaerne oft tis
onwed̕ ind̕ zee oft opt aerde ❡ Het iiij. capitte

Die vleeschelic nōnē bekent. oft gewide vrouwen
bi toe doen vā enigen priester. weet dat hy steruet
met staende ledē eñ met meer d̕ pinen dan andere
(Glose) Filette die enge seide waert dat daer af kin
der quamē. dat die geneycht warē tot veel quader
auētueren ❡ Het vijfste capittele

Eens pape meissen die in haer sonden v̓duert tot
ter doot toe weet dat si tsonuels paert is eñ men en
derf voer haer niet biddē (Glose) Een oude quene
seide dat die sonde mocht af gewassen wordē bi be
de vā den priester eñ bi die kinderen die si crigen al
waert datse selden goet eñde namen ❡ Het vi. ca.

Ist dat een waerlic priester oft een and̕ bekēt eē ge
hude vrouwe nēmermeer en wordt hē die sonde v̓
geuen ten si sake dattet hē haer mā v̓geue (Glose
Dat geloue ic wel sprac daer een oude quene. wāt
ons lieue heere en v̓gheeft eens anders recht niet.
mer hi vergheuet wel behoudelic partijen haren
rechte ❡ Het vij. capittele

Een mā bekēnēde twijf vā sinen gebuere of and̕s
iemende die sluyt hē seluē die porte vā hemelrijck
voer thoeft eñ hoe stijf hi clopt so en maecher noch-
tās nz in (Glose) Margot clappeye seide datse hez
nēmermeer geopent en soude werdē dā bidē genē
die hi v̓ongeliket hadde. ❡ Het viij. cap.

Als die priester misse gesongē heeft. eñ enige daer
dē outaer gaen cussen die en behoren vā d̕ weken

vrou te cussen si en hebbē seghetrout Glose. Voer waer seide daer een oude spinners die daer tegēs is en doē die en selē geen gebiet hebben van tantswe re oft hoeftswere ¶ Het negenste capit.
Als een vrou met kinde haer kint meer draghet in die rechte side eñ dat si gaerne venisoen etet eñ ge- uolget eñ dat si gaerne hoert sprekē vā tornoien eñ steecspelen weet voerwaer dat si eene sone draget Glose) mabelie seide daer op als eē vrou meest kit in haer slincke side draget eñ dat si begeert te dāsen eñ te horen spelen op eenich instrument. dat is een teiken dat si een dochter draecht ¶ Het x. ca.
Begeert een vrou die draget te wetē wat vruchtē dz si draget so hoortse sprecken. eñ ghi sullet by haer seluē wetē want als si draget wat kint dunct v dat ic drage eñ ghi ātwoert eenē scoonē sone ist datse dā niet root en wert so weet dattet een dochter is (Glo se) Laurette die spinster seide daer op. Eest dat dye vrouwe dē rechten voet meer voertset dā dē slinc- ken so draecht si eenē sone eñ anđs een dochter
¶ Het xi. capittel
Als een man natuerlic een kint wint. const hē dan gedencken hoe hem doe te moede was eñ daer na men en behoefde niemens anđs raet wat kint syn wyf droege dan hē wāt wint hi een sone hi en ver- keerter maer eē luttel af om deswil dat hi syns ge- lijc wint mer als hi een dochter wint die is buyten synre cōplexien so wint hi hē seluen vⁿkeert i a ij. oft drie daghen lanc (Glose) Perotte galoise seyde als een vrou een knapel kint ontfaen heeft soe draecht si deerste iij. maendē scoon mer dan anđ ses maenden

valt et haer swaerd dan vā een dochter Nochtans doet haer die dochter meer lidēs aen dye eerste drie maenden

¶ Het xij. capittel

Als ghi die hoenderē siet yewers ond' vgaderē. eñ sculen dats een teikē vā vulen wed'. (Glose) Na dz wi vā hoendrē sprekē seide Emmekijn trumeliere so sal ic ker v wond' affeggē wāt als ghi hoenderē gecopt wilt hebbē so moet ghi op v hoeft eenē sack settē mettē hoekē op waert als ghi v eyerē te broeden settet eñ die kuken sullen al ghecopt wesen.

¶ Het xiij. capittel

Myn lieue vriendinnen eñ gebueren als ghi opter heimelicheit gaet so wacht uwē aers te vagen mz bladerē eñ ghi en sult nēmermeer gequelt sijn vā dē ongemake datmen de wolf heet. Glose) Kalle cortehiel seide dat sijt eens dede eñ si en konde nyet geducrē vā der pynen si meynde dat die duuel int crupt was

¶ Het xiiij. capit

Als een kint eerst geborē is. so wacht dat het opten slincken arm eerst geleyt si want ind' waerheit het soude sijn leefdage slincx wesen. Glose. Martine seide te desen, ppoeste doet ghi uwē mā dat ansichte kerē ten oestē waert als hi int wercker minnē onledich is wint hi een kīt dat sal een sone wesen.

¶ Het xv. capittel.

Die hē tsnachts spiegelt in eene spiegel voerwaer hi siet den duuel ende hi wordes te leeliker. Glose. Geele kaēnose seide datter spiegelen sijn met bruynen glazen mer si rickē qualtick

¶ Het xvi. ca.

Die victorieus wesen wil in stride oft ghelucki ch in comēscapē die doe sijn hēde aen dachterste voirē

of auerechs (Glose) Dese regel en liecht nemmermeer op dz de man geen orloge en heeft tegen sijn wijf wāt woude hi die smiten so soude hijt vliesen.

¶ Het xvij. capittel

Als een vrouwe eenē hane heeft die traech eñ lupachtich is so sal si hē enpuijn doē etē eñ sinerē hem daer mede sinen kam so sal hi cloec worden. eñ syn recht vādē binnen wachten Glose) Die vindē cō de seide marotte ridd crupt dat dye trage mannen wacker maecte ick souts crighen al waert dat my myn hemde costen soude ¶ Het xviij. ca

Die cleñ hondekens ophouden eñ voedē wilt dye sal smergens sijn hāde wassen in een deel waters eñ in dat water salmē broot nat makē dz si etē. eñ geuen hē vā dien water oecte drinken so en sullē si niet meer wassen Glose) Jc geloue wel dz tet waer is seide daer een mermarot pleeē mijn oude moed plachse te houden in eenē poteñ dan en konsten si niet meerder gewassen dan den pot en was

¶ Het xix. capittel

Als een wijf op staet des nachts pissen eer dē haen drie werf gecrayt heeft eñ si ouer haren man scrijt weet voerwaer al had hi eenigen lust ō haer vrienscap te doen het soude hē vgaen ten si dz si haer wederkeerde in de plaetse vā daer si ouerscrūde Glose) Marone plovaert seyde dat dz is nadē eersten crayene vanden haen eñ si mach haer sonder begrijp keeren daer si wilt ¶ Het xx. ca.

Voerwaer mijn gebueren als ghijt seer hoort wapen dats een teiken vā vladerien oft vā quade tidīgen Glose) Dat is een teiken dicwil geproeft

¶ Het xxi. capittel

Als eē mā den wech henē rÿdt eñ hem een vrou te gemoet coemt al spinnende dz is een quaet gemoet eñ daer om sal hi keerē eñ riden een anderen wech Glose) Jaquette seide daer op waert dat dye vrou haren spinrocberecht in haren scoot of achter haer in die manier en mochtz niet hinderen mer viel hy vā sinen paerde soe moecht hi hem wel seer doer.

¶ Het xxij. capittel

Ic seg v voer mÿ̄ conclusie wilt eē vrou dz haer haer mā oft boel hertelic minne dye leg in sÿn slincken scoe een blat vā een notboē geraept op sint ians auōt tot dz mē noen lupt eñ hy salse wōdlick lief hebben Mettiē begonstē de vrouwē te lachen eñ te v̄wōderen vādē seer notablē euāgeliē die vrou sibil wt geleit had eñ voirwaer hē docht wel dz de werrelt noch namaels bi dese capittelen geleert soude werdē Nv hoort seide dair eē oude seer crō was hz is dōdˀdach dz eē dach is vā recreatiē die eerste vādˀ weken het waer goet dat wi een cleÿ̄ bācket maecten om ons te v̄maken ter eerē vā onse meesterssē die ons tot hier toe geinstrueert hebbē vā goede leringen daer wi naemaels grotelick ghepresen sellen wordē eñ bouen dye mās noch blidelike dominerē Voerwaer seide daer eene ghi segt wonderlyke wel ic wil gaē sien oft ploy aert mÿ̄ man slaept eñ bringen een dousÿn eyerē mede Doe seide daer een ander eñ ic gae om meel eñ boter soe moghen wi waselen backē. Een andˀ oude geheten florette vā den velde ginc om een pot wÿns. Een yegelÿc ga hem stellen die wÿle si dus besich waren vloes

ic mi ſ want mi den groten vaeck verwan

¶ Het veruolch vander dachuaert des vridaechs ghedaen bi vrou Gomberde

Als die vridach quā al eer vrou gombaerde comē was so ūtelden si haer goede chiere. die si ſauonts gemaect haddē na dat ic wech was vrou mabelie ſprac tot Florettē vā den velde. Segt ghe/ buer hoe voerdi ghiſter nauont doen ghi de derde pinte so wel getoeſt had Si ātwoerde ſer wel mer die ſlaper mȳ man ſliept al doere ſond hē iet te vrucē al ſoudi ramp hebbē. eñ ghi vrou mehaute hoe

mocht ghi doen wãt het steen al v te wesen en wet
te ghi plop aert uwē man niet doe ghi slapē quaēt
Ap lacen ātwoerde vrou mehaute men machē vo
ert aen wel met gemake laten wãt ic en doech niet
meer ia min dan niet dat hi qualic varē moet wãt
hi is so cout eñ so traech al waer hy van stene ghe-
maect Doe seide dair noch eē iōc meisse. Vrou me-
haute ghi die so out sijt soudi noch willen alsulc dinc
gedaen hebbē hebdi noch aderen die derwers trec
ken Doe seide vrou mehaute als seer gestoert stel-
lēde haer hãden in hair side Voerwaer ic heb noch
een aď daer toe eñ om dz te begerē en dersmen niet
sien na douderdom mer naden gorden wil. Weet
oec voerwaer dz mi noch die boter indē mōt smelt
al ist saec dat ic niet wel en can noten gecraken om
dat ic maer eenē tandt en heb Doe quã vrou gom-
beert die frape om te bestaen haer euangelie. van
welcker comst si hē begōstē te stillē al vielt hē suer
wãt vrou mehaute was so ontset eñ v̓bolgen om
des wil dat si die mer lxxvij. iaer out was geheeten
was out te sijne Ten laetsten doch so sweech si als
si her lange genoech om gebedē was Eñ so nam ic
mijn penne bereet om voert te scriuen tghene dat
my vrou Gombeert te seggen soude mer al eer ick
voerder vare wil ic v eerst segghen wie dese docto-
resse vrou gombeerde was si was vã harer moeď
weghen van auensuen eñ vã haers vaders wegē
wt pcemōt eñ was genoech vã sconē eñ simpelen
manieren vore die liedē. want si scaut haer seluen
edel te wesen Mer die wat v̓loren had dien wijsde
sijt ende die pewerts een heymelic meissen te doen

hadde dien gheriefde si om heuffchen loon en̄ met
dier practiken onderhielt si haer meest. si was sub
tijlsoe hierna bi harē lessen wel schinen sal. Als si
was ghesetē begonste si aldus

¶ Het eerste capittel

Nu hoert ende laet wesen v gheruste ende laet ons
beginnen ter eeren vanden vridach daer wy inne
sijn te sprekene vanden heilighen sacramente des
huwelics. want ic heb vij. mans ghehadt en̄ noch
te min quame die achte na minē passie ic souder na
luysterē. En̄ op dat hi mi seer lief mocht crigen soe
soude ic hem teten geuen wermoes des nochs op
sint ians auont ghepluct en̄ voerwaer hi en soude
mi niet konnē gelatē om enighe and' hoe ionc die
oec waren (Glose) Daer op seide beelken corthiele
stake een wijf in haers mans ore capoene plumē
die kicken geleit had en̄ thaer vādē rechteren voet
en̄ thaer vā sinē hoefde. ende thaer vander katten
steerte hi en mocht nēmermeer haer liefde vergeten

¶ Het ij. capittel.

Wil een wijf besorgen datse haer man niet en smi
te soe moet si nemen alle sijn hemden ende leggen
se ond' den outaer als die prochiaen die passie leest.
opten goeden vridach en̄ doen hē dye cleeden tson-
nendaechs also lange als hi die gedraghen heeft. so sal
hi sinen wiue goetelick wesen ende niet smiten.

¶ Het derde capittel

Wil een wijf dat een man sijn een kint lieuer heeft
dan dander. soe doe hem eten beide de ynden vādē
oren vā sinen honde deen helft en̄ dander helft den
kinde si sullē malcāderen so lief hebben dat si deen

vāden anderen niet en sullen connē gedu erē

¶ Het iiij. capittel.

Wil een wijf haren man alle zijn kindē doen liefheb-ben bouen mate so neme van alle dier kinder pisse eñ schone claer water eñ laet hem daer inne onwe tens sijn handen ende sijn aensichte dwaen negen dagen lanc ende hi salse bouen maten liefhebben.

¶ Het v. capittel

Die sinen hont behoudē wilt dat hi niet v̄woet en worde die gheue hē alle dage tsmergens teten een broc of twee vāden seluē brode. dat des sondaechs lest leden ter offerhanden is ghedragen gheweest.

¶ Het vi. capittel

Wil een wijf dat haer coyen so veel melcx gheuen als haer gebueren coyen soe sal si alle daghe als si haer coyen melct de selue wriuen mit goedē crude. dat op sint ians auont gepluct is tot datmē noene luyt (Glose) Ic meene seide iāne hoel kake. die dat cruyt alsó op sint ians auont ghepluct leide bouē ꝟ doren vāden stal daer die coyē slapen. seggēde dat se god eñ die goede sinte bype behoeden wille datse alle daghe melc gheuen sullen soe langhe soe badt

¶ Het vij. capittel

Die vā sine coyē wil hebben versce boter winters eñ somers die salse leidē als si lopich sijn drie werue om dē stier eñ latēse hē beriecke sond rakē eñ laten daer na bespringē soe hebdi altijt winter eñ somer versce boter

¶ Het viij. capittel.

Een vrouwe die haer catte niet verliesen en willet die smere haer vier voeten dri auonde met botere. soe en sceidet si nēmermeer van dien huyse

¶ Het ix. capittel

Ist dat eenich persoen etet van eenē beesten die de wolf verworget heeft oft af gheten die persone en sal ter nauwer noot niet verscheiden connē ten si dz dye wolf eerst doot is (Glose) Ymmers ten minsten en sal hi niet konnen ghespreken ten si dat hi sine beuaert ghedaen heeft tot sinte lupus

¶ Het x. capittel

Alsmen witte monicken siet gaen oft riden achter lande so en sal men des weechs niet reisen wantet dan gaerne leelick weder is. (Glose). Sommighe vroede vrouwē seide mariotte pelee hebben geseit dattet ghemoet van eenen witten monnick smergens een quaet teyken is mer van eenen swarten monnick isset goet op dat hi niet wits en heuet

¶ Het xi. capittel

Als een bruyt ghaet wt haren huyse ter kercken waert om te trouwen haren brudegom dye beste bede ende wensch diemen haer doet ende biedt dye blijft haer. ia op dat si ter stont daer af danct andꝰs en soudet niet batē (Glose) Daer op sey de een goede ghesellinne gheheeten pierine blau lippe Dat capittel en heb ic niet al warachtich beuondē wāt doen ic gine trouwen Jan blaulip myne man groette mi. mijn groot moedꝰ biddende dz ic moest hebbē goet stijf gemoet dies icse dancte mer nochtans gebuerddet mi anders god betert.

¶ Het xij. capittel

Men en soude nēmermeer hinnē oft enden eyerē te broedē settē des vrijdaechs. want die kieken dier af comē wordē gaern vā den vogelē of dierē vbetē

Glose) Voerwaer seide marope pollaerts. Ic heb horē seggē dz men geen eyer en sal te broeden settē. tsdaechs voer dat dye mane ontfaet. ende tsdaechs daer na want si selden wel eynden

¶ Het xiij. capittel

Als eenē vrouwē dye kele ioket dat is goede maer wāt si couts ter bruloft of tē kindbedde gaen sal ma ken gode chier. maer als haer thoeft iucket dat is quade maer wāt daer geern slagen na volgen glo se Perette lange māme seide als eē mā sijn kele io ket die ondwilen zijn wijf heeft geslagen gehad dat is een tekē vā hāgē mer als si hē ioket na dien dat hi vriēscap met haer gedaē heeft dat is eē teikē vā wijn te drincken

¶ Het xiiij. capitt.

Alsmen die vledermusen vliegen siet omtrent een huys van daer waert goet vertrocken. wāt dat es een teiken datmer tydeliken tvier in steken sal.

¶ Het xv. capittel

Die tsavōs zijn tafellaken laet liggen gedect op dye tafel so dz die musen die crumē comē etē die daer af smorgēs etet sal swarte tādē crigē eñ selē hē daer na rottē (Glo. Guldemōt seide daer op dz mē swar te tāden criget van heete pottagie teten eñ sondlin ge heete koolen of wermoes

¶ Het xvi. capit

Als eē ionc knapelkint ierst geboren is. so salment den vadē dragen eñ stotent met en voeten voir sijn borst eñ dat kīt en sal nemmermeere quaet eynde doen Glose) Fremine die vale seyde daer op als eē vrou gelegen is vā een dochter so salmen die doch ter setten opter vrouwē borst seggende god make v een beroe vrouwe eñ nēmermeer en salse scaem

te hebben vā haren lichaem

¶ Het xvij. capittel

Als eē vrou bi harē man leit eñ liever eē sone hadde dā eē dochter so salse haer hāt geslotē houdē also lāge als die mā daer over onledich is. eñ het sal eyntelic een soen wesen (Glose) Sommighe oude matronen houden dat die eenen sone maken wilt des mergens metten dage moet hien maken mer een dochter tsavons metter nacht

¶ Het xviij. capittel

Een vrou die wil hebben clein kinderē dye wile dz si draget die sal haer tsmergēs onnuchterē nēz een regheroester crumen wittebroets in wine ende hz kint dz si draecht sal clein wesen Een oude die daer was seide ic geloue best dat die cleyne kinderen comen meest bi gebrecke vanđ maen wāt dye mans hebben dan minst merch inne.

¶ Die cōclusie vanđ spin ninge des vridacchs

Om deser glosen wil wert groot ghescal van lach en eñ anđs sonđ dz si deen dē āderen ūstonden also dz ic mīj papier opvoude eñ ic meende hē wel ontslopē hebbē mer ic en cōst vā enige die mi ūsaegen eñ so badē si mi dat ic bi hē doch weđ comē woude des anđdaechs avōts ter gewoenliker vrien ō hair dingen te eyndē eñ dat overscot vāden evāgeliē te bescriuē so vrou berte vādē hoīē die lesen soude eñ daer si haer articulen soudē slutē ic bedē ckende dat die ghene die dient eñ niet en voldient. sijnen loen ūliest eñ consenteerde et willichliken. Eñ soe liet ick se daer packen haer hudzen ende bagagyen. ende ghinck er mijnre varden

¶ Hier beghint dewangelie des saterdaechs ghedaen bi vrou berte vanden horen

DEs saterdaechs auonts omtrent den ses vren nae dat ic mijn gereetscap gemaect had so vondic daer vā onsen scolieren die algereet begonsten haer spillen tōt haspelen wāt si en mochten niet spinnen om des saterdaechs eñ onser lieuer vrou wille Eñ cortelinge quā daer vrou beerte vāden horene gheselscapt met veel vā haren vriendinnē eñ gebueren om haer euāgelien te lesen mer eer ic daer mede voert vare wil ic v segghē van harer geboerten

Vrou beerte was vāden ouďdō.omtrent vā lxxx. iarē of meer Si was dochter voertiden.reinaerts vāden horen dat een wōdlic seer wijs mā was in konst vā gramarien eñ daer na was hi te mompe liers daer hi medicine gestudeert heeft. daer vrou berte sijn dochter sterclijc af leerde Vrou berte doe si gehoer hadde vcregen soe seide sy mijn gebuerē eñ vriendinnen na dien dattet mijn behoerte is in onsen dinghen te sluten so sal ic mi quiten nae mij beste van des ic onthouwen heb aengaende medicinen twelc wilt onthouwen ende uwen memoriē bevelen wantet dies waerdich is.

¶ Het eerste capittel

Ende voer mijn eerste capittel soe seg ic v soe wye den quaden meester heeft ende den eersten sonnēdach vastet na dat hijen bestaen heeft hi salder vorewaer af verlost werden

¶ Het tweeste capittel

Soe wie de terciaen heeft ende aen sinen hals draget in een luttel siden dye hoge naem dye salder af genesen.

¶ Het derde capittel

Hebt ghi eenen quaden man oft crighelen.dye v qualic ghelt gheuen wilt tot uwer behoeften so nemet den eersten knoep van eenen stroo nader aerden op sint ians auont ghepluct tot datmē noene luydt ende steect dat int gat vanden slote des koeffers ende het sal open gaen

¶ Het vierde capittel

Dye de quarteyn heeft doe soe veele dat hy cryghe een clauerblat met vier blaren ende onnuchtert of

ontbite daer af vier dagen ē hi salder afgenesen.

¶ Het vijfste capittel

Een vrouwe dye sieck is sal nemen wiwatere dat des sondaechs ghemaect is ē maken daer af een supen ē supē dat ē si sal genesen

¶ Het vi. capittel

Veelluden spreken van die witte febres die luttele weten wat si seggen si sijn quader dā dobbel quarteyne nochtans soe machmer af ghenesen met een soppe te maken in sintious vat.

¶ Het vij. capittel

Om te ghenesen den daghelicxsen coits soe moetmen scriuen die eerste drie woerden vanden pater noster op een sauien blat ē eten dat drii merghenstonden nuchter ende hi sal ghenesen.

¶ Het viij. capittel

Eest dat een vrouwe haren voet vertreedt soe dat hi wter leden is soe moet haer man pelgrimagye gaen tot sinte mertens. ende dat hy met hem bringhe vanden voetwater van sinte mertens paerde ende dat si ter stont daer mede haren voet wassche ende si sal ghenesen

¶ Het ix. capittel

Een wijf die de pocken heeft so sal hair man nemē een vel van eenen swarten lam vā dien iare. ende bindense daer warm in ē si sal ghenesen.

¶ Het x. capittel

Heeft hem een paert vertreden soe salment rijden spapen huse waert ende werpen den pape wt. ē wt ghe worpen synde ter stont weder om doen keeren sond hem toe te spreken ende voerwaer tpeert

sal wel gaen sonder eenige wee.

¶ Het xi. capittel

Jck soude v wonder segghen vanden paerden ende vā haren medicinen mer om deswil dathet dye mannen nemen tot haren voerdeele so sal icker af swighen eñ spreken van anderen dinghen. Nochtans wil ic wel dat ghijt weet so wanneer dat ghy siet een paert dat hē niet en wilt latē bescrijen noch in een scip gaen so segt hem in die oze dese woerden paert also waerlijc als papen meyssen des duuels paert is so laet v van mi bescriden ende ter stōt sult ghijt tot uwen wille hebben.

¶ Het xij. capittel

Een man die ten stride gaet sal ouer hem hebben dese woerden Taep va loing. te tien. sonte combat si ten reuuieng

¶ Het xiij. capittel

Jck en kan my niet ghewachten te spreken. aldus veel vanden mans voerdeele nochtans weet icke wel dat si ons lieden luttel achten ende makē daer mede haer ghenuechte Aldus segghe ic v een vrouwe die nyewelinghen dye cortse ghecreghen heeft ist datse alle haer conduten smeert met honinge. si sellen ter stont quijt wesen

¶ Het xiiij. capittel

Als ghi yewers die swaluwen siet nestelen. in een huys is een teeken van armoeden. maer als daer die musscen nestelen is een teiken vā gelucke

¶ Het xv. capittel

Jck segge v noch die alderleie manier van te wijn willen drincken ende oeck met eenē pegheliken sō-

der te worden droncken die en derf maer hem ont-
nuchteren met eenē sueren appel smorgens ende
drincken een toghe verschs waters die en sal voer
waer niet droncken worden (Glose) Ghe-
nuechte moeschalien dochter seide opt voerseyde
propoest als dat haer vad̄ noyt droncken en was.
hoe veel wijns hi dranc mer hi aenriep altoes sin-
te claes in sinen ghebeden

¶ Het xvi. capittel.

Nu ij vriendinnen voer mijn slot ic v seggen moet
een wonderlick secreet also vast naker den heiligē
sondach dat luttel luyden weten. Jck segghe v dat
die opuaders die hier comen tsomers ende des wi-
ters weder keeren in haer lant dwelc is biden ber-
ghe van synay sijn in haer lant. creaturen als wij
sijn Ende het blijct oec wel dat sij verstant hebben
want si betalen gode altijt tiende vā haren iongen
(Glose). Mits desen soe rechte haer op vrou brepe
die wonderliken out was eñ seide dattet waer was.
want si hadde dicke haren heer horen segghen die
geheeten was claes van triere doe hi tot sinte kate
rinen was ten berge vā sinap so hadde hi bid̄ sterf
ten al sijn geselscap verloren eñ al gaēde doer die wil
dernisse so sach hi van verre eenen mensch totte wel
ken hi ginc eñ begonst hem te vragen in duytsche
na den berch ende hij weessen hem. ende met dien
so ghinc die mensche met hem. ende seide hem van
sinen staet. eñ dat hi herwerts ouer een opdeuaer
was ende maect sinen nest in vlaendren op sijns
ghebueren huys. Claes die dit niet ghelooven en
woude badt hem dat hi hem doch een litteiken ghe

uen wilde op dat hi hem daer afdancken mochte.
alsoe verre als hy ymmermeer wederom quame
tot sinen lande Doe toechde die opdeuaer eenē gul
den rinck die hi in anderen tidē op dye plaetse daer
in vlaenderen geraept had eñ also schiere als dien
claes sach so kende hi hem. wāt het was den rinck
daer hi slap ghegordt sijn wijf mede ghetrouwet
had. Ende die opdeuaer gaf hem den rinck weder
op dye vorwaerde dat hij den verkenwachters eñ
dien copwachters vā sinen huse verbieden soude.
dat si hē geen quaet meer en daden also si plaghen
Eñ na desen nam mijn heerkē orlof eñ keerde we-
der te brugghe daer hij na dien so wel leefde dat hij
wel xiiij. palmen dicke was doen hi sterf
¶ Hier mede was daer groot gelach onder dandˀ.
die al gereet haer spillen af gehaspelt haddē eñ be-
gonstē haer bagagien te trossen daer mi na vlan-
gede wāt my des wercx begonste te vdrietē niet te
min ic voechde mi met hē al lachende. eñ om orlof
te hebbē so sette ic mi int gesichte vā hē lieden Doe
quamē tot mi dese ses vrouwen die gepresidereert
eñ aldus gelesen hadden die euāgelien eñ dancten
mi herteliken vā mijnre moeytē die ic angenomen
hadde eñ geloefdē mi begeerdicx. dat si mij woert
doen souden an eenige ioncfrouwē daer ic begeer-
de Daer op ic antwoerde soe men te seggē pleecht
een paert dat alleen gaet te drincken sonder datment
derf beriden eñ een man die ter kerken gaet met ee
nen stocke die hebbē beide haer beste dagen leden.
eñ van diē seidic mi een te sijne

¶ Conclusie

Mÿ heren eñ vrouwen wilt dit nemẽ voer eẽ tÿt cortinge. eñ al ist dat ghÿs also niet en beuint dies en wilt den vrouwen niet te wersser doẽ wãt sÿt se kerlic na haer best gedaen hebben. eñ al en gelooft dÿs niet ghi en blÿft daerom niet onghelouich.

Elck pÿnt hem wel tonthouwen
Het is ter eeren vanden vrouwen
Ende oeck Tantwerpen gheprent
Elc wacht hem van veel betrouwen
So en crÿcht hi geen berouwen
Men geeftet voer een present

¶ Si mi. Michiel van hoochstraten.

